

Innspill til Ekspertgruppen for utredning av virkemidler for å fremme sirkulære aktiviteter

[Circular Norway](#) takker for muligheten til å delta som medlem i referansegruppen for Ekspertgruppen, og vi setter også stor pris på anledningen til å komme med skriftlige innspill. Som en aktør som arbeider aktivt for å fremme sirkulær økonomi gjennom rådgivning, utvikling av praktiske modeller, digitale verktøy og internasjonalt samarbeid, ser vi stor verdi i Ekspertgruppens arbeid.

Vi applauderer Ekspertgruppens mandat, som bidrar til å fremskynde omstillingen til en sirkulær økonomi i tråd med ambisjonene i EUs grønne giv og Norges klima- og miljømål. Sirkulær økonomi representerer et kraftig verktøy for å kutte klimagassutslipp, redusere tap av naturmangfold, og skape nye arbeidsplasser. Ekspertgruppens oppgave med å beskrive andelen av norsk økonomi som er sirkulær, beskrive i hvilken grad potensialet for sirkularitet er utnyttet i norsk økonomi samt å sammenlikne Norge i en internasjonal kontekst, er avgjørende for å forstå nåsituasjonen og utviklingen av norsk økonomi.

I 2020 utarbeidet Circular Norway i samarbeid med vår partner, Circle Economy, [The Circularity Gap Report Norway](#) (2020). Analysen viste at kun 2,4 prosent av norsk økonomi kan beskrives som sirkulær. Videre viste analysen at det totale ressursforbruket for å møte samfunnets behov er på 234 millioner tonn, noe som gir et forbruk på 44,3 tonn per person. Med de rette virkemidlene kan vi øke sirkulariteten opp mot 46 prosent. Vi ønsker å bidra til å måle utviklingen over tid, og har nå påbegynt arbeidet med en oppdatert analyse, som skal lanseres tidlig i 2025. Den kommende rapporten vil inneholde en oppdatert vurdering av Norges sirkularitet, en materialstrømsanalyse, et forbruksbasert klimaregnskap, og dypdykk i norske nøkkelnæringer samt sammenligning med andre land.

Vårt engasjement med et bredt spekter av bedrifter og bransjer har gitt oss verdifull innsikt i barrierer som hindrer omstillingen til en sirkulær økonomi. Gjennom vårt arbeid med finansnæringen, inkludert rapportene [Finansnæringen som pådriver for en sirkulær økonomi](#) (2022) og [Veikart for sirkulær finansnæring 2.0](#) (2024), har vi fremhevet myndighetenes sentrale rolle i å skape et sirkulært samfunn. Ved å kombinere relevante reguleringer, insentiver, og partnerskap, kan myndighetene stimulere næringslivet og finanssektoren til å utvikle sirkulære produkter og tjenester.

Med dette som bakgrunn, ønsker vi å komme med følgende fem anbefalinger:

1. Sette ambisiøse og tydelige mål

For å sikre en effektiv omstilling til en sirkulær økonomi, samt oppfylle klimamålene, Naturavtalen og bærekraftmålene, oppfordres nasjonale myndigheter til å etablere konkrete mål og indikatorer for sirkularitet, både på nasjonalt plan og for nøkkelindustrier. Dette vil gi retning og forutsigbarhet for næringslivet og finansnæringen. Uten klare mål og indikatorer blir det utfordrende å måle fremgang og overvåke utviklingen over tid. Vi anbefaler at målene settes i samarbeid med de ulike nøkkelnæringene, slik Nederland har valgt å gjøre det.

For å adressere denne utfordringen anbefaler vi:

- Fastsette mål for reduksjon av Norges materialfotavtrykk, supplert med delmål innenfor ulike næringer og innen definerte tidsrammer.
- Fastsette mål for sirkularitet i norsk økonomi, i tråd med oppnåelse av det overordnede målet om å redusere fotavtrykket.
- Be SSB levere norske tall til indikatorrammeverket til Eurostat for en sirkulær økonomi i Europa ([Circular Economy Monitoring Framework](#)).

2. Forbedre datagrunnlaget som støtter sirkulære beslutninger

En betydelig utfordring for næringslivet er mangelen på tilgjengelig data for å vurdere i hvor stor grad et selskap eller aktivitet er sirkulær, hvordan det bidrar til klima- og miljømål og hvordan dette kan påvirke risikovurderingen. For å ta informerte beslutninger om effekten av sirkulære strategier er det avgjørende å ha tilgang til kvalitetsdata. For å adressere denne problemstillingen anbefaler vi:

- Tydeliggjøre myndighetenes foretrukne metodikk for data og datainnsamling.
- For å skalere gjenbruk og ombruk bør det legges til rette for bruk av data i materialbanker innenfor ulike sektorer. Vi anbefaler at det startes med byggesektoren som er en næring med stort klima- og materialfotavtrykk. Informasjonen fra materialbanker kan bidra til etableringen av velfungerende markedsplattformer, rapportering på CSRD og risikovurderinger.

3. Fremme sirkulære markeder gjennom offentlige anskaffelser

Med en offentlig innkjøpskraft på om lag 740 milliarder kroner årlig, er det avgjørende at offentlige anskaffelser stimulerer til utvikling av sirkulære markeder. Innkjøpsordningene for offentlige anbud bør prioritere sirkulære kriterier, sirkulære produkter og tjenester (miljøkrav på 30% er ingen garanti for sirkulære løsninger). For å adressere denne utfordringen anbefaler vi:

- Sett sirkulære minimumskrav til offentlige anskaffelser, som for eksempel at offentlige kjøp av varer og tjenester følger kravene i EUs taksonomi.
- Sette mål om en prosentandel sirkulære anskaffelser.
- Utvikle en synliggjøring/belønning av anskaffelser som ikke gjennomføres fordi man etter en revurdering ser det likevel ikke er behov.
- Oppfordre til å la bygg stå og rehabiliteres. Gjøres dette, vil det være en betydelig besparelse i klimagassutslipp.

4. Benytte virkemiddelapparatet for å utvikle sirkulære verdikjeder og dele overgangsrisikoen for sirkulære forretningsmodeller

Norge mangler privat risikokapital for investering i oppstartsselskaper med sirkulære forretningsmodeller. For å få fart på omstillingen gjennom et mangfold av ulike forretningsmodeller i fremtiden, er det nødvendig med risikoavlastning. For å adressere denne utfordringen anbefaler vi:

- Utforske bruken av hybridfinansiering mellom myndigheter og finansnæringen. Her kan man hente inspirasjon fra skadepoolfond eller andre innovative samarbeidsmodeller for å sikre at overgangsrisikoen for sirkulære forretningsmodeller deles.
- Tilrettelegge for større risikodeling gjennom virkemiddelapparatet. Løsninger fra European Investment Bank's (EIB) «risk-sharing instruments», kan brukes som eksempel.
- Opprett SirkNova, et felles statlig-privat sirkulært fond som kan investere i sirkulære høyrisikoprojekter, eller mindre selskaper/aktiviteter som har stor klima- og miljøeffekt.

5. Fremme ombruk- og reparasjonstjenester gjennom reduksjon av avgift eller moms

For å sikre et velfungerende marked for ombruk og reparasjon er det avgjørende at myndighetene innfører tiltak som støtter opp under sirkulær praksis. Omstilling til en sirkulær økonomi krever leverandør- og verdikjeder som legger til rette for enkel og attraktiv ombruk og reparasjon, samt tilstrekkelig tilgang til varierte reparasjonstjenester. For å adressere denne utfordringen anbefaler vi:

- Innføre avgiftsreduksjoner på arbeidskostnader knyttet til reparasjoner.
- Utføre en studie for å undersøke hvilke varer og bransjer som kan dra nytte av momsreduksjon på reparasjoner eller reduserte avgifter for brukte varer/ deler. Studien burde være i tråd med Stortingets utredningsseksjon Grønn Skattekommisjon 2023, og dra inspirasjon fra Sverige sin MVA-reduksjon av reparasjon fra 25 til 12 prosent.
- Utforske å overføre skattelegging av arbeidskraft til materialbruk (se for eksempel Ex'tax Project).

Oslo, 20. august 2024

Alexander F. Christiansen

Daglig leder Circular Norway